

INDHOLD

1 INDLEDNING	2
2 OUTSTANDING UNIVERSAL VALUE	3
3 BESKYTTELSE OG FORVALTNING	6
4 MONITERING	8
5 REFERENCER	11

Bilag 1: Kort over parforcejagtlandskabet i Nordsjælland

Bilag 2: Kort med bufferzoner i Hillerød Kommune

Bilag 3: Kort med bufferzoner i Lyngby-Taarbæk Kommune

Bilag 4: Monitoringsplan – udpegning af værdier, trusler og målsætninger

INDLEDNING

Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland blev optaget på UNESCOs liste for verdenskulturarv den 4. juli 2015. Optagelsen på listen er en international anerkendelse af parforcejagtlandskabet i Nordsjællands enestående kulturhistoriske og landskabsmæssige værdi.

En række interessenter har været med til at initiere og udvikle det projekt, der sikrede Parforcejagtlandskabet i Nordsjællands optag på UNESCOs liste over verdens kulturarv. I denne forbindelse blev *Styregruppen for Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland* dannet. Styregruppen består per maj 2016 af repræsentanter fra følgende institutioner: Naturstyrelsen, Slots- og Kulturstyrelsen, Allerød, Fredensborg, Gribskov, Hillerød, Lyngby-Taarbæk og Rudersdal Kommuner, samt Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum.

Denne monitoringsplan skal fungere som det værktøj, der skal sikre at verdensarvsområdet Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland beskyttes, udvikles og formidles i henhold UNESCOs krav, samt de fælles målsætninger, som styregruppen har fastsat.

Herudover definerer monitoringsplanen Parforcejagtlandskabets såkaldte Outstanding Universal Value, der er grundlaget for optagelsen på UNESCOs verdensarvsliste, samt beskriver den lovgivning og de forvaltningsplaner, der er med til at sikre verdensarvsområdets beskyttelse og bevaring.

2

OUTSTANDING UNIVERSAL VALUE

Begrebet *Outstanding Universal Value* (OUV) er defineret af UNESCO som kultur- eller naturværdier, der har enestående betydning. Ikke kun i et nationalt, men også i et globalt perspektiv. I dette kapitel defineres *Parforcejagtlandskabet i Nordsjællands OUV* med udgangspunkt i de kriterier, som UNESCO forudsætter for optagelsen på verdensarvslisten.

2.1 DEFINITION AF PARFORCEJAGTLANDSKABETS OUV

Parforcejagtlandskabet i Nordsjællands Outstanding Universal Value udgøres af såvel materielle som immaterielle værdier, nemlig tilstedeværelsen af skov, den rumlige organisation af jagtvejene i skoven, jagtvejene per se, de symbolske markører, som er Eremitageslottet, samt Kongestenen, vejstenene og stendiget i Store Dyrehave og de numeriske vejnavne i Store Dyrehave og Gribskov. Disse værdier er både autentiske og velbevarede, hvilket er afgørende for at Parforcejagtlandskabets OUV.

2.2 DEN HISTORISKE KONTEKST

Parforcejagtlandskabet blev skabt i slutningen af 1600-tallet af den danske kong Christian den 5. Han underlagde sig den nordsjællandske natur ved at etablere et avanceret net af jagtveje, der skabte orden og symmetri i de hidtil næsten ufremkommelige skove. Parforcejagtsystemet blev derved et fysisk udtryk for den enevældige konges næsten guddommelige magt.

Jagtvejene gjorde det muligt at drive parforcejagt. En med nutidens øjne bestialsk jagtform, men i 1600-tallet var det højeste mode. Ikke kun i Danmark, men i hele Europa.

Parforcejagt stammer fra Frankrig, men i de første år efter Christian den 5. blev konge, drev han parforcejagt efter engelsk forbillede. Til brug for sin jagt anlagde kongen i 1670 Jægersborg Dyrehave, men fra ca. 1685 blev hele det nordsjællandske skovlandskab indrettet til parforcejagten og samtidig ved sit geometriske design forvandlet til et landskab, som efter alle europæiske standarder var en enevældig hersker værdigt.

Jagtvejene i Store Dyrehave og Gribskov blev anlagt i 1680'erne med udgangspunkt i den franske form for parforcejagt, men kombinerede stjerneformen fra Frankrig med kvadrater. Inspirationen hertil hentede kongen i Sachsen, der i dag er en del af Tyskland.

Herved blev parforcejagtsystemerne i Nordsjælland en blanding af forskellige jagtformer og jagtteknikker, der dannede grundlag for det unikke system af jagtveje, som Christian den 5. anlagde i Jægersborg Dyrehave og Hegn, Store Dyrehave og Gribskov.

2.3 KRITERIER

For at blive optaget på UNESCOs verdensarvsliste skal et nomineret emne have Outstanding Universal Value. UNESCOs verdensarvskomité har udviklet i alt ti kriterier til at definere hvad OUV dækker over. For at komme i betragtning til at blive optaget på verdensarvslisten skal et emne leve op til et eller flere af disse kriterier. Samtidig skal emnet både være autentisk og velbevaret, samt beskyttet af lovgivning og driftsplaner, der sikrer at områdets værdier ikke forsvinder.

Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland lever op til kriterium ii og kriterium iv med følgende begrundelser:

- **Kriterium ii:** *Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland er et enestående eksempel på hvordan udvekslingen af barokkens værdier i Europa påvirkede udviklingen indenfor landskabsdesign i det 17. og 18. århundrede. Landskaberne illustrerer en evolution i landskabsdesign.*
- **Kriterium iv:** *Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland er et enestående eksempel på et kulturlandskab, der er skabt som et magtsymbol af en enevældig konge i slutningen af det 17. århundrede.*

3

BESKYTTELSE OG FORVALTNING

Størstedelen af verdensarvsområdet Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland er statejet og beskyttet af en række lovgivningskomplekser, først og fremmet Skovloven, Naturbeskyttelsesloven, Planloven, Bygningsfredningsloven og Museumsloven. Den nationale lovgivning er med til at sikre, at verdensarvsområdet ikke ødelægges, eller bliver udsat for væsentlige ændringer, der kan true parforcejagtlandskabets Outstanding Universal Value, der ligger til grund for optagelsen på UNESCOs verdenarvsliste. De statejede skovområder administreres og forvaltes af Naturstyrelsen. Eremitageslottet i Jægersborg Dyrehave er ligeledes statejet og forvaltes af Slots- og Kulturstyrelsen.

De omkringliggende arealer, der er defineret som såkaldte "bufferzoner", er underlagt Planloven og Naturbeskyttelsesloven, der er inkorporeret i den kommunal lovgivning for områderne. (kort over områderne er vedlagt som bilag 1).

I styregruppen for Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland sidder repræsentanter fra Naturstyrelsen og Slots- og Kulturstyrelsen, samt seks af de syv kommuner, der har ansvar for bufferzonerne. Gentofte Kommune, der har ansvar for en mindre del af bufferzonen nær Jægersborg Dyrehave, fungerer som observatør i styregruppen.

3.1 STATSSKOVENE

Gribskov, Store Dyrehave og Jægersborg Dyrehave og Hegn er statejede. Områderne forvaltes efter Naturstyrelsens driftsplaner, der beskriver, hvordan styrelsens skove og naturarealer skal drives og plejes. Planerne gælder for 15 år ad gangen, med en planlagt revision en til to gange i perioden.

Gribskov og Store Dyrehave forvaltes af Naturstyrelsen Nordsjælland. Jægersborg Dyrehave og Hegn forvaltes af Naturstyrelsen Hovedstaden.

I både Naturstyrelsen Nordsjælland og Naturstyrelsen Hovedstadens driftsplaner er det beskrevet, hvordan at Parforcejagtsystemerne i henholdsvis Gribskov og Store Dyrehave og Jægersborg Dyrehave og Hegn skal beskyttes og bevares.

Det er desuden en målsætning, at de nuværende parforcejagtveje synliggøres yderligere i landskabet, hvor der er behov for det, eksempelvis gennem frihugst eller ved at reetablere genfundne markeringssten.

Driftsplanerne for Store Dyrehave og Gribskov blev revideret i 2013, mens driftsplanen for Jægersborg Dyrehave og Hegn gennemgår en revision i 2016.

Driftsplanerne er tilgængelige elektronisk via Naturstyrelsens hjemmeside: www.naturstyrelsen.dk

3.2 BUFFERZONERNE

Verdensarvsområdet Parforcejagtlandskabet i Nordsjællands bufferzoner følger som udgangspunkt skovbeskyttelseslinjen, dvs. at de er 300 meter brede og omkranser Gribskov, Store Dyrehave og Jægersborg Dyrehave og Hegn. I Hillerød Kommune er Præstevang og Lille Dyrehave inkluderet i bufferzonen (se bilag 2). I Gentofte Kommune er Ermelunden inkluderet i bufferzonen (se bilag 3). Vejstrækningerne mellem Store Dyrehave og Gribskov er ikke omgivet af bufferzoner. De syv følgende kommuner har ansvar for verdensarvsområdets bufferzoner: Allerød, Fredensborg, Gentofte, Gribskov, Hillerød, Lyngby-Taarbæk og Rudersdal.

Inden for bufferzonerne skal de værdier, der danner basis for optagelsen på UNESCOs verdensarvsliste, respekteres. I Bufferzonerne skal adgangen og udsynet til verdensarvsområdet

prioriteres og beskyttes. Ændringer i landskabspleje og nybyggeri må kun finde sted, hvis det kan gennemføres uden at udsynet både til og fra skoven forstyrres væsentligt.

Bufferzonerne er underlagt Planloven og Naturbeskyttelsesloven, hvis retningslinjer er inkorporeret i kommune- og lokalplaner for områderne.

Kommuneplanerne gælder 4 år ad gangen og danner rammen for lokalplanerne og indeholder blandt andet retningslinjer for hvordan historiske- og kulturelle værdier skal beskyttes.

Lokalplanerne indeholder bindende bestemmelser for et bestemt område, der eksempelvis regulerer højden på nybyggeri og vejføringer.

3.3 EREMITAGESLOTTET

Eremitageslottet drives efter Slots- og Kulturstyrelsens forvaltningsplaner. Planerne gælder for 10 år ad gangen. Hensigten med planerne er at sikre det bedst mulige fundament til at vedligeholde og restaurere Eremitageslottet.

Herudover udføres der inspektioner af Eremitageslottet hvert 2. år, der evaluerer bygningens tilstand og prioriterer i vedligeholdelsesplanen.

3.4 ANDET

En mindre del af verdensarvsområdet befinder sig hverken i statsskovene eller i bufferzonerne. Det drejer sig om en del af parforcejagtvejene, der i dag er offentlig vej. Disse veje befinder sig i området omkring Gribskov, Store Dyrehave og Jægersborg Hegn (se bilag 1 og 2) og er underlagt kommunal- og lokalplaner.

4

MONITERING

I henhold til UNESCOs retningslinjer for verdensarv er det et krav, at et udpeget område monitoreres. Formålet med monitoreringen er at overvåge om der sker ændringer i bevaringstilstanden, der kan påvirke de væsentlige værdier, som ligger til grund for optagelsen på verdensarvslisten. Samtidig fungerer monitoreringen som et redskab til, at sikre at Parforcejagtslandskabet i Nordsjælland udvikles i henhold til de fælles målsætninger, som styregruppen har fastsat.

Monitoringsplanen er opbygget som et skema (se bilag 4), der identificerer væsentlige værdier i området, udpeger potentielle trusler og fastsætter diverse målsætninger. Skemaet opdeler desuden værdierne geografisk, angiver hvilke myndigheder der har det forvaltningsmæssige ansvar, samt definerer metoden og hyppigheden af monitoreringen.

Monitoreringen tager udgangspunkt i den tilstand som værdierne i Parforcejagtslandskabet i Nordsjælland havde ved optagelsen på UNESCOs liste over verdenskulturarv i juli 2015. Værdierne, og deres tilstand ved optagelsen, er udførligt beskrevet i "Nomination of the par force hunting landscape in North Zealand". Tilstanden ved optagelsen på UNESCOs liste over verdenskulturarv fungerer derved som basis og udgangspunkt. Målsætningerne i skemaet (bilag 4) er derfor tilegnet de af styregruppen fastsatte ønsker om at udvikle verdensarvsområdet udover det, som allerede er beskrevet i nomineringen.

Moniteringen foregår i en cyklus og udføres primært af site manager. Værdierne monitoreres som udgangspunkt i enten 1 eller 2 års intervaller. Den årlige monitering finder sted i august-september. Moniteringen dokumenterer eventuelle ændringer i værdiernes tilstand ved hjælp af beskrivelser, optegnelser, fotos og filmoptagelser. I enkelte tilfælde kan der være behov for at moniteringen bygger på relevante myndigheders egen dokumentation. Dette er nærmere beskrevet i bilag 4.

Udover den periodiske monitering finder en løbende monitering sted, der har til hensigt at holde øje med om der sker ændringer i forvaltningsplaner og statslig og kommunal lovgivning, der kan være en potentiel trussel for verdensarvsområdets værdier. I disse tilfælde er det site managers ansvar, at indgå i dialog med relevante myndigheder, eksempelvis gennem hørings svar.

Resultaterne af moniteringen beskrives i en årlig rapport, der giver en status på værdiernes bevaringsmæssige tilstand, samt kommer med eventuelle forslag og anbefalinger til hvordan den fremtidige forvaltning og lovgivning kan tilpasses, så verdensarvsområdet beskyttes og udvikles bedst muligt med udgangspunkt i UNESCOs krav, samt de af Styregruppen for Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland fastsatte målsætninger. I forlængelse af den årlige rapport er der mulighed for at revidere skemaet, så det tilpasses bevaringsmæssige ændringer og fastsætter eventuelle nye målsætninger.

Moniteringen er desuden med til at sikre den nødvendige dokumentation, som den periodiske rapportering til UNESCO bygger på. Tidspunktet for den næste rapportering til UNESCO er ikke endeligt fastsat, men forventes tidligst at finde sted i 2020-21.

5

REFERENCER

Baagøe, Jette, Grundahl, Ida M. & Helle Seerup (red), 2013.
"Nomination of the par force hunting landscape in North Zealand".

Ansøgningen til UNESCO, der bl.a. indeholder beskrivelse af planerne for beskyttelse, formidling og udvikling af verdensarvsområdet.

Baagøe, Jette, Grundahl, Ida M. & Helle Seerup (red), 2014.
"Nomination of the par force hunting landscape in North Zealand – Additional information I".

Tillæg til *Nomination of the par force hunting landscape in North Zealand*.

Baagøe, Jette, Grundahl, Ida M. & Helle Seerup (red), 2015.
"Nomination of the par force hunting landscape in North Zealand – Additional information II".

Tillæg til *Nomination of the par force hunting landscape in North Zealand*.

www.erhvervsstyrelsen.dk/plansystemdk

Indeholder planer udarbejdet efter planloven, bl.a. lokalplaner.

www.retsinformation.dk

Hjemmeside under Civilstyrelsen, der bl.a. indeholder naturbeskyttelsesloven og museumsloven.

www.naturstyrelsen.dk

Naturstyrelsens hjemmeside der bl.a. indeholder driftsplaner for statsskovene, samt vejledning til skovloven og naturbeskyttelsesloven.

www.slks.dk

Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside, der indeholder information om Eremitageslottet.

www.alleroed.dk

Allerød Kommunes hjemmeside.

www.fredensborg.dk

Fredensborg Kommunes hjemmeside.

www.gribskov.dk

Gribskov Kommunes hjemmeside.

www.hilleroed.dk

Hillerød Kommunes hjemmeside.

www.ltk.dk

Lyngby-Taarbæk Kommunes hjemmeside.

www.rudersdal.dk

Rudersdal Kommunes hjemmeside.

www.jagtskov.dk

Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseums hjemmeside.